

Федор Николаевич хай сәмахне каласа пётөрчө сөс, алак яри уҗалса кайрә те, класа Дроздов пуппа пристав кәрсе тачәс.

Пристав учителие хут каларса катартрә.

— Мана сире арестлеме хушрәс,— терә вәл сиввән.

Ачасем хушшинче төләннипе тата пәлханнипе ахлатни илтәнчә. Вәсем Прокопий ятлә хаяр полицейскиз аван паллашсә.

Федор Николаевич пуппа Прокопий сине йөрәнчөклән пәхса илчә, унтан класс еннелле савранчә:

— Сывә пулар, ачасем,— терә вәл хыттән.— Ан маняр. Вөрәнәр, чәнләха шыраса тупма тәрәшәр. Вәл пур. Сывә пулар...

Ана урәх каласса тама пamarәс, ирәксәр тенә пекех, төккелесе тула илсе тухрәс.

Хветюкпа юлташәсем урама чупса тухнә сәре шул умәнче ёнтә никамах та сүкчә, инсәтре-инсәтре сөс полицейскисен ушкәнә курәнатчә. Вәсен варринче, пусне мәнәслән қасартса, аллисене хысәлалла тытса, ачасен юратнә учителә Федор Николаевич утатчә.

Сак сүлхине Хветюк Иккассинчи икә класлә шултан вөрәнесе тухрә. Анчах та вәл сакәнпа сөс сярлахасшән пулмарә, Чөмпөрти чәваш шулне вөрәнме кайма шут тытрә.

ШУРАМПУС КИЛСЕН

Емәтленекенсем — телелә.

Халәх сәмахә.

Залра та, чаршав хысәнче те ләпкә мар. Лару-тәру тәвәл умәнхи тавралаха аса илтерет. Мән илсе килә вәл? Тен, йөркелләх иртсе кайә? Нумайранпа сүмәр кәтсе сәре сити усәннә курәк тунисене чүхесе тасатса кайә, вәсене пурнас сәткенә парса каллә сүтә хөвәл еннелле савәрә. Пачах хирәсле те килсе тухма пултарать. Ун чухне типә сәнталәкра аран-аран вәй илкелесе сарәлнә чечек сунаттисем сил-тәвәлпа сүмәр сәпнине түсәймәсәр шәпәрах сәре тәкәнәс, пәтранчәк шыв лупашкисенчи сүп-сәпәпа хутшәнса сярманалла юкса кайәс. Сәвнәшкәл вәл сәр сәнчи үсәнтәранпа чәрчун тәнчи...

Зал тулли халәх. Сәтә ларса тухнә рәтсенче Чөмпөрти чәваш шуләнче вөрәнекенсем, ятарласа чәннә хулари дворянсәм, хәнасем.

— Чәваш ачисем опера ларташсә. Аслә Глинкәм «Иван Сусанин» оперинә!

Ҷак пысăк событи спектакль курма килнӗ ҫынсенчен кашни-
нех тӗрлӗ май шухăшлаттарать.

— Мӗн тери пысăк хăюлăх! — чун-чӗререн саванса калаҫаҫӗ
пӗрисем.— Хура пӗртлӗ ялсенчен килнӗ ҫаваш ачисем тӗнчипе
паллă операна лартса парасшăн!.. Еҫе харама каймасан тем
пекехчӗ.

Анчах, ав, малти ретсенче ҫаваш халăхӗн пуласлăхӗ ҫине
тахсанах хӗрес хунă этӗмсем те пур-мӗн.

— Ҷапаталла генерал! — тулхарашать пӗр улпут, хайпе хай
йӗҫӗхсе.— Клоун. Мӗскер кăна шухăшласа кăлармасть-ши Ҷак
ҫаваш.

Сăмах, паллах, Иван Яковлевич пирки пырать.

Чӗмпӗр шукулӗн директорӗ, кунашкал сӗпӗлтетӗҫсене итлесе
тахсанах май таран тӗрӗнӗскер, ретсем хушшипе манаҫлăн
ирткелесе ҫӗрет. Унăн патвар келеткипе кӗреҫе пек шура сухалӗ
пӗрре чаршав хыҫне кӗрсе сухалать, тепре спектакль курма ятар-
ласа чӗннӗ хăнасем хушшинче кура-курана каять.

— Иртер, иртер,— хистет вӗл хăнасене ыра та кăмӗллӗ кил
хуҫи евӗр.— Илтӗнмеллерех, курӗнмалларах ретсене вырнаҫар.

Кунашкал хуҫаланса ҫӗреме сӗлтӗвӗ те пур Ҷав унăн: Яков-
лев хӗрӗх пилӗк сул хушши ӗнтӗ, пӗр-пӗччен тенӗ пек, Ҷак пысăк
хуҫалăха малалла та малалла сӗтӗрет.

— Пултараҫӗ пулмалла сан ачусем,— йӗпӗлтатма пӗхӗт
пӗри.— Вырӗс классики патне кармашаҫӗ. Михаил Глинка!

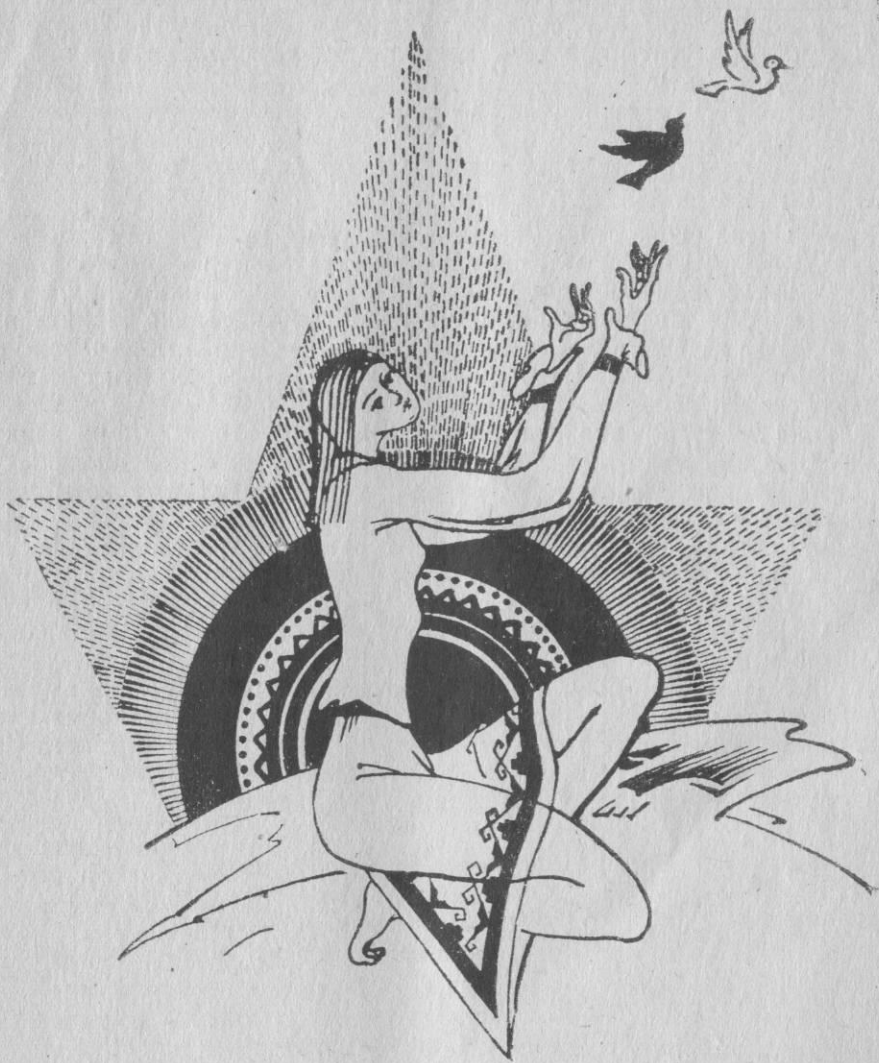
— Усеҫӗ разбойниксем,— куҫсене саванӗслӗн ялкӗштарса
илет Иван Яковлевич.— Ача-пӗча вайӗра ас пухать, теҫӗ. Вы-
лясан-вылясан мӗн тума та пулин вӗренӗҫ-ха.

Ӧнтӗ шӗнкӗрав виҫсӗмӗш хутчен янӗрӗт. Залри халӗ хул-
лен-хуллен шӗпланать. Ку таранччен канӗҫӗррӗн чӗхенсе тӗнӗ
чаршав та, шӗплӗха паранса, пӗр вырӗнта хытса тӗрӗт. Анчах
та Ҷакнашкал самант вӗраха пымасть, оркестр увертюра калама
пуҫлат, чаршав кӗртах туртанса илет те ерипен шуса сцена
хӗррини пырса тӗршенет. Куракансем умне илемлӗ пейзаж тухса
тӗрӗт; авалхи вырӗс ялӗ Домнино, уй-хир, хура вӗрман, куҫпа
виҫейми инҫет...

Увертюра вӗсленнӗ ҫӗре сцена ҫине ополченецсемпе Домнино
хресченӗсем пуханма тытанаҫӗ.

Страха не страшусь!
Смерти не боюсь!
Лягу за свякую Русь!—

юрлать хор.

«Ача-пача ваййи» текелесе шўтлерё те Иван Яковлевич, анчах ку пачах та вайй мар иккен. Сцена синче сәхман тәхәннә сухаллә хресченсем, сарлака та вярәм аркәллә вырәс хёраярәм-сәм. Юрри тата мён тери хәватлән та уҗәмлән янәрәть:

Родина моя,
Кони мчатся над тобой!

Анчах ку пусламәшә сәс-ха...

Сцена синче сенкер кепеллә хёр, синсә пилёклё те сўллёскер. Хумлә-хумлә сўсё ылтән евёр йәлтәртатать. Сән-питёнге юмах-ри вутәшәнни пек темёнге асамләх. Кәштах гримланнә пулин те, әна сәмәлләнәх палласа илме пулать: Капитолина Никитична, шукулти хёрсен хорне ертсе пыракан учительница. Хәй чәнах та илемлө ёнтө. Вәл, Шәмәршә тәрәхёнге ўснёскер, унти сём вярмансемпе чечеклө ўсланкәсен илемлөхөпе асамләхне хәй сине илнө тейён, куракансен кәмәлне илёртсе тәрәть. Чөмпёр шукулёнге әна аван пөлөссө. Вәл сахал мар каччә чун-чөринө вутсуләм хыптарнә. Халө те, ав, хысәлти рөтсенчи сәмрәксем хушшинчен ассән-ассән сывлани илтөнөт. Сән-пү илемө сүмне этемён тәрә сәлкусө пек тапса тәрәкан пултаруләхне хушсан, вәл вара ытармалла марах пулса тәрәть. Капитолинәна курсан шукулти сәмрәк художниксен те чөрисем кәлт-кәлт сикме пула-сәсө. Вөсем васкавлән карандашпа блокнот туртса кәларәсө, хөрён ытарми сәнне ўкерме тытәнасө.

Капитолина паян Глинка оперинчи Антонида рольне вылять. Ун сәнө салху, ашшөне Польша панөсем сүл кәтартма илсе кайнә, пөве ситнө хөре хәй юратнә каччи чаплә сәр сүнни Сабинин качча илмеллеччө, тәшман килсе чәрмантарчө. Антонида пөтөм чөререн кулянса хўхлет:

Не о том, мои подруженьки,
Я горюю не о том,
Что мне жалко доли девичьей,
Что оставляю отчий дом...

Зал көрлөт. Пурте төлөннө.

— Чәваш хөрө сәпла юрлама пултарать-и?..

— Чәвашах-и?..

Хәшпөрисем Иван Яковлевичран ыйтса пәхәсө. Чәвашах-мөн.

— Сапла, хаклә хәнасем,— шура сухалне сарлака ал лаппине шәлкалать шул директорә.— Эдак-и-так, чәваш та талантла...

Унтан Иван Яковлевич выранта түссе лараймасәр, сцена синелле васкать, хумханнипе куәсем шывланна, ялкәшәсә. Вәл хәре шыраса тупса ун аллине чәмәртать.

Залра алә сүпни вәйлансах пырать. Халәх Сәр тәрәхәнче үссе ситәннә пике сине тепәр хут пәхса илесшән пулас.

— Атя ёнтә, тухса пуç тай тепре,— хистет Иван Яковлевич сәмрәк артисткана. Хәй савәнтах малти ретре ларакан пупулу таврашсем еnellе саврәнать те шәппән: — Разбойниксем,— тесе хурать.— Кунашкаллине сәс мар, лайәхраххине те кәтартәпәр-ха сире. Ан чәрмантарәр сәс.

Капитолина сцена сине тухса куракансене чысласа пуç таять те кулиса хыснелле сәмәллән чупса каять. Унта ана хура сәхман тәхәннә кәресе сухаллә ватә кетсе тәрәть-мән.

— Капа!..— пәшәлтатать вәл, темән калама ёмәтленнәскер. Анчах чәрене шәнәсайми вәйлә туйәмсем калас сәмаха пүлсе хураçсә.

— Мән, Федор? Мән пулнә сана? — савәнәсне ниçта хураймасәр чевәлтетет Эсливанова.

— Эсә, Капа, паянхи пек ниҳсан та юрламан,— хумханса татыәнса каласап Павлов.— Эсә...

— Ну, Федя, ан кул-ха, тархашән. Хәранипе чутах сәхрем хәпса тухатчә. Курасчә сан залра мәнле сынсем ларнине! Дворянем, хуәсем, улпутсем...

Капитолина йәри-тавра пәхса илчә. Ытписем мән каланине те итлесе пәхас килет-сәке-ха унән. Сәв тери пысәк савәнәсә епле-ха Федяпа сәс пайламалла? Анчах Федор темшән пәр сәмах та чәнмест. Ялан сапла, ун патне кулса-выляса каласма пыратән та, вәл темәнле чәмсәрленсе каять, сәмахәсем аран-аран пәр-пәринпе сыхәнәсә, чөлхи сәвар маччи сүмне сыхәсса ларнә тейән. Шел, анчах кичем унашкал каччәпа. Халь те, ав, шүт тәвас вырәнне темәнле әслә сәмахсем калама пусларә.

— Сапла-сәке,— тәт, әссән сывласа.— Тәван халәха парнелес юрәмәрсене кунта сая яратпәр.

Капитолина сәк тарән та салху шухәш тупсәмне тишкерме тәрәшмарә, савәнәслән ахәлтатса илчә.

— Кулатән?

— Мән тәвас-ха манән?

— Әпә, ав, макәратәп.

— Тәрәс тәватән. Сан тепәр минутран Польша панәсене

сём-сём вярмана ертсе каймалла. Унта эсё хаван юлашки юруна юрласа паран...

— Капа...

— Мён?

— Эпё сана юрататап...

— Илтеймерём, тепёр хут кала-ха,— юриех йёкёлтерё Капитолина, Федор хайшён хыпса суннине тахсанах асарханаскер.

— Юрататап сана.

— Ай, намас!

Павлован куёсем төксёмленне. Вёл Антонида тумё тэханна хёр сине төмсёлсе пэхать. Куёсёнге сёмахпа каласа парайми хурлах.

— Кайкар кайак пэк вёсме сурална эсё, Капитолина. Эсир юрланине таван халах та, чаваш сёршывё те илтмелле. Малалла вёренме каймалла сирён. Ман ёметсем... эпё, тен, каярахпа «Нарспи» операна та сыrsa пётереп. Тёп ролё сирён валли пулё...

Калаёва Степан Максимов пыrsa татрё.

— Ну, ситет, Федор, сцена сине тухмалла,— терё вёл темшён хыттан.

Федор хай юлташё сине камалсарран пэхса илчё.

«Ялан сапла,— шухашларё вёл,— кётмен самантра хушша вирхёнсе керет».

...Хёллехи вярман. Ёмёрхи хырsem пёлёте кармашасё. Вёсен капмар тураттисем сивёре пёр сиккеленмесёр төлёресё. Тёнге таран ыйхара. Некрасов художникпа Константин Иванов, Сусанин вярманё куракансемшён ёненмелле пулса тухтар тесе, сахал мар тарашна куранать. Пурте йёркеллё. Сцена синчи пурнаё декорацие хаш выранта пёрлешсе кайнине те пёлме сук. Сёлтен лапка-лапка юр савать. Унан мамак пек капашка пёрчисем тунката синче ларакан Сусанинан шурё сухалёпе хура сахманё сине вёсе-вёсе анасё.

Камала йыварран пусакан хурлахла, анчах сав хушарах хаватла музыка залан сёллё маччисем патне пыrsa лекет. Пётёмпех чан-чан театрти пек.

Чуют правду,

Смерть близка,

Но не страшна она...

Таван сёршыван хурлахла шапи пирки шухаша кайна Иван Сусанин йёри-тавралаха санать. Вёл Раёсёей умёнчи хай тивёсне пурнаёсланя: ташман сак вёсё-хёррисёр вярман чатлахёнчен

каялла савранса тухаймё. Анчах герой та юлашки хут таван сүтсантайка курать, унпа сывпуллашать. Вәрәм султа ырни ташмансем часах вәранёс те, хайсене улталанине сиссе, Иван Сусанина высь кашкәрсем пек суркаласа тәкёс. Мёнех вара, вёлерчёр, уншан вилём хәрүшә мар.

Ты взойдешь, моя заря,
Над миром свет прольбешь...

Федор Павлов вәхәтләха хай сцена синчине тә манса каять. Иван Сусанин арийёнчи сәмахсем таван чаваш сёршывён пуласләхё синчөи каланә пекех туйнасацё. Йывәр унам пурнацё. Халәх хура пурт төтёмөпе чыханса, асапланса пуранать. Хәсан чавашсен хайсен театрё, оперисемпе симфонийсөем пулөс?..

Мой час настал!
Прими мой прах, земля!..

Залра каллех шав-шав, вёсөмсөр алә сүпни. Федор Павлов чаршав хысне васкать. Пуçра хаватлә шухәшсем. Анчах халы ытлашши сапаланма юрамасть. Сәхманне васкавлан хывса пәрахса, шура кәпәпе хура костюм тәхәммалла та дирижер пулса хор умне тухмалла. Янәратәр опера финалө пөтөм зал маччи кисренмелле, куртәр, телөнтөр дворянсемпе пупсен эшкерё чаваш ачисем мөн тума пултарнинчен. Курччәр та, пәрәнса тәрса, сүл паччәр!..

Спектакль чәннипех те анәслә иртрё. Пурте телөннө. Залри халәх вёсө-хөриссөр хумханать. Сцена синче вөрөнекәсем сөс пулнине те манса кайнә тейөн.

Шухәшсем спектакль пөтнө хысқан та канәс памарөс Федора. Вәл, опера анәслә иртнипе хумханәскер, чылайччен шул картишөнче каллө-маллө уткаласа сүрерө. Сүлтә, сүлте, төпсөр түперө, сәлтәрсөем йәлтәртатрөс, утнәсем ура айёнчи сивё юр кәчәртатса тачё. Ырә сантайак. Анчах темшөн Капитолина спектакль хысәнах хай хваттерне көрсе пытанчө. Чун-чөрерө капланакан өмөт-шухәшсене апа каласа парас килетчө. Ялан сапла вәл өтөм кәмәлө: чи ыра өмөт-шухәшсене пуринчен малтан юратнә сынна пөлтөрес килет.

Авә, лере ура сасси тата туя чөриклетни илтөнөт. Иван Яковлевич сывәрмасть өнтө. Директор сывәрма выртас умөн ялан тенө пекех хайөн хуçаләхне пәхса савранать.

Федор шухәшсөем Иван Яковлев сине кусацөс. «Таван халәхән сукләхөнчен, вәл төттөмре пурәннинчен ан вәтанәр,— те-

неччѣ вӑл пѣррехинче.— Эсир вѣсен хушшинчен тухнӑ, ёслесе те вѣсемшѣн ёслемелле...» Халѣ те пѣр канӑс курмасӑр тӑрӑшӑть-ха Хветѣр хӑй пѣлѣвне ўстерес тесӑ. Ёсленѣ хушӑрах регент ятне илме ёмѣтленет, халӑх юррисене хорпа оркестр валли йѣркелесе ҫырать. «Легенда», «Шур кӑвакал вѣстертѣм», «Чўк», «Вӑйӑ» юрӑсем хатѣр ёнтѣ. Опера сценисене лартса пама хатѣрленнѣ пирки ҫеҫ вѣсене вѣрентме май килмерѣ. Поэзи тӑ канӑс памасть, Константин Ивановӑн «Нарспийѣ» тӑрӑх опера ҫырма тытӑнас шухӑш тӑ тевѣленет пуҫра. Чӑваш опери, тӑван музыкапа чѣлхе, тӑван тавралӑх! Юрлама тӑ, сѣрме купӑс калама тӑ пѣлес пулать. Мѣн чухлѣ ёҫ. Талакӑра хѣрѣх сакӑр сехет пулсан тӑ ҫитес ҫук. Тӑрӑшни ку таранччен харама кайманчѣ те-ха, малашне мѣнле пулѣ. Иван Яковлевич ӑна, ав, вѣренсе тухсан тӑ хӑйенчен вѣсертме шутламарѣ, шукулти пысӑк хора ертсе пыма хӑварчѣ. Хусанти пуҫлӑхсем ҫакна хирѣслерѣс, урӑх регент тупма хистерѣс, анчах директор килѣшмерѣ. Иван Яковлевич хистенипех Федор Павлов вѣренў сулѣ пуҫлансанах «Иван Сусанин» опера сыпӑкѣсене шукул хорнӑ юрлаттарма пуҫларѣ. Степан Максимов оркестра ертсе пычѣ. Оперӑри хѣрарӑмсен хорѣсене йѣркелеме Капитолина Эсливанова килѣшрѣ. Иван Яковлевич ҫак спектакле лартса парассишѣн мѣн чухлѣ тӑрӑшнине вара каласа пама сӑмах тӑ ҫитес ҫук. Вѣҫемсѣрех вӑл репетицисене ҫўрерѣ, костюмсемпе декорацисем тумӑ пулӑшрѣ, хористсӑне хавхалантарчѣ. Пулаҫсѣ вѣт ҫавнашкал канӑсӑр тӑ ыра чунсем.

Тулта вӑрах уткаласа ҫўренѣ хыҫҫӑн Федор хӑй хваттерне кѣрсе выртрѣ. Спектакль ӑнаҫлӑ иртнишѣн савӑнни тата уҫӑ сывлӑшра чылайччен уткаласа ҫўрени унӑн шӑмшакне сасар-тӑках ҫемҫетсе, ывӑнтарса ячѣ. Вӑл, опера лартассипе нумайранпа канӑс курманскер, пѣрремеш хут выртнӑ-выртманах ҫывӑрса кайрѣ.

Тепѣр кунне, каҫпаларах, Федор Павлов хваттерне Иван Яковлевич шавлан пырса кѣчѣ. Аллинче «Симбирянин» хаҫатӑн юлашки номерѣ.

— Кур-ха, мѣскер ҫыраҫсѣ разбойниксем? — ҫавӑркаларѣ вӑл хаҫата. — «Оркестрпа хор спектакле ҫав тери тӑрӑшса хатѣрленни тѣлентерет... Сусанин арине Павлов юрлать. Сасси ытлашши хӑватлах мар, анчах калама ҫук нумай ёслени сисѣнет...» Илтентѣн-и, Федор, сан ҫинчен ҫырна. Хӑватлах мар, теҫсѣ. Тѣрекле-нѣпѣр-ха. Ҫамрак-ха эсѣ, ҫирѣм иккѣре ҫеҫ. Сусанина ҫӑннипех юрлас тесен, нумай ҫакӑр ҫимелле. Малалла, ав, Эсливанова ҫинчен ҫырна. Чиксѣр мухтаҫсѣ. Чӑнах тӑ, хѣрѣ ёнтѣ мухтава тивѣс. Анчах шел, ӑна малалла вѣренме чаракансем пур. Ҫав-

нашкал вѣт вѣл чѣваш хѣрачи, сѣмье ирѣкѣнчен тухаймасть. Сирѣп карса илнѣ-ха вѣсен ѣстанне ѣмѣрхи таната.

Иван Яковлевич урай тѣрѣх каллѣ-маллѣ уткалать. Сан-пичѣ хѣйѣн савѣнѣслѣ, кѣмѣлѣ тулли, хыттѣн калашатъ.

— Тѣрѣс сѣрна, — тет вѣл, каллех хѣй шухѣшне сирѣплетсе. — Чѣвашсем музыка тѣлѣшѣнчен ѣлѣк-авалах талантлѣ пулнѣ. Халѣхѣн пуян традициѣсѣр эфир Сусанина лартса параяс сѣукчѣ. Кашни халѣхѣн хѣйѣн культури пур. Вѣрен, Федор, вѣрен. Тен, сана духовнѣй семинарине кѣртсе ямалла? А? Мѣнле шутлатѣн? Урѣх ништа та вѣренме май сѣук вѣт. Консерваторире вѣренме укѣса-тенкѣ нумаи кирлѣ.

— Вѣренес килет манѣн, Иван Яковлевич, сѣв тери вѣренес килет. Музыкѣсѣр ѣпѣ пѣр кун та пурѣнма пултараяс сѣук. Музыка — ман ѣмѣтсен чи аслѣ теллѣвѣ!

— О, раздѣтник, Глинка кѣлех калашатѣн-ха ѣсѣ! Тавай, тавай, сѣмѣрттер. Чѣваш Лермонтовѣ пур пирѣн, чѣваш Глинка мѣншѣн пулас мар? Вѣренѣр май пур чухне. Чѣваш юррисенчен тѣнчене тѣлѣнтермелле оперѣсемпе симфонисем сѣырма пулатъ. Пысѣк тасалѣх пур вѣсенче. Элѣ мѣн ачаранах халѣх юррисене пысѣк хавхаланупа итлетѣп. Уйрѣмах пѣр тѣлѣнмелле самант асѣмран тухма пѣлмест.

Ситсе кѣтѣмѣр сѣапла пѣррехинче чѣваш ялне. Хѣвел анса ларнѣчѣ. Кас пулнѣ. Санталак тѣлек те ѣшѣ. Ташта сѣр шапи кашкѣратъ. Илтнѣ пуль, Хветюк, ѣсѣ ун пеккине? Тѣр-р-р-р, тѣр-р-р! Калама сѣук илѣртѣллѣ музыка. Сасартѣк сѣк вѣхѣтра кѣшхи шѣпѣлѣха чѣтретсе илемлѣ юрѣ янѣраса кѣйрѣ. Кѣвви хурлѣхлѣ пулин те, чѣрене ыраттармасть, кѣмѣла сѣклентерсе, хѣй патне чѣнет. Лашана чарсах сѣатан карта патне пырса тѣтам. Хѣрсемпе каччѣсем карталанса вѣйѣ каласѣсѣ иккен... Анланма йывѣр: сѣакнашкал сѣиелтен пѣхсан тѣттѣм халѣх чѣринче мѣн тери пысѣк искусство, талант упранать! Хумханнипе чѣрем сиксе тухас пѣкех тапма пусларѣ, питсѣамарти сѣине куссуль тумламѣсем сѣрханса анчѣс. Вѣт мѣнле вѣл пирѣн юрѣ. Хурласѣсѣ чѣваш халѣхне. Ухмахсем! Сутта кѣларар-ха, кѣартѣ вѣл хѣйне!

Иван Яковлевич Павлов патѣнче вѣрах тѣмарѣ. Хаѣатне хуслатса кѣсѣйине чѣкрѣ те, сулѣмлѣ туйнипе кѣмсѣрттерсе, васкавлѣн алѣк патнелле утрѣ.

— Анчах, асту, Федор, — тѣрѣ вѣл самантлѣха чарѣнса, — ку пусламѣшѣ анчах-ха. Шурѣмпус килсен, хѣвел тухатех. Хура пѣлѣтсене хѣвеле хуплама памалла мар пирѣн. Вѣл мѣнаѣлан, ирѣккѣн ялкѣшса сѣклентѣр.

Алѣк хупѣнчѣ.